

Mehiläishoitotuki CAP-rahoituskausi 2025

CAP-kooste 3/2025

**Minun mehiläisrotuni:
ihana italialainen**

**Vinkit parvien
pyydystämiseen**

**Tavoitteena varroaa
kestävä mehiläinen**

**MUKANA LIITE:
*Mehiläisten taudit ja loiset***

ISSN 0783-3377 (painettu)

ISSN 2490-1709 (verkkajulkaisu)

Julkaisija:

Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry
Finlands Biodlares Förbund FBF rf

Toimisto:

Ullanlinnankatu 1 A 3
00130 HELSINKI
010 387 4770, 044 306 3200
sml@hunaja.net
hunaja.net

Puheenjohtaja

Rami Heikkilä, 050 511 6908
rami.heikkila@hunaja.net

Toiminnanjohtaja, päätoimittaja

Susanna Eloranta, 044 506 3200
susanna.eloranta@hunaja.net

Viestintäasiantuntija, toimitussihteeri

Virpi Aaltonen, 050 382 2428
virpi.aaltonen@hunaja.net

Tutkimusasiantuntija

Anneli Salonen, 050 470 6411
anneli.salonen@hunaja.net

Mehiläishoidon neuvoja

Pertti Harmaala, 050 303 0890
pertti.harmaala@hunaja.net

Taitto

Hanna Hauta-aho / Hanna Hau Oy

Lehti ilmestyy 5 kertaa vuonna 2025
Tilaushinta 85 €

Seuraavan lehden materiaalit ja ilmoitukset viimeistään 18.8.2025.
Lehti ilmestyy viikolla 39.

Ilmoitushinnat löydät nettisivuiltamme: hunaja.net/
mehiläistarhaus/mehiläinen-lehti-ja-muut-painotuotteet/mehiläinen-lehti/

Jäsensivut:

hunaja.net/liitto/kirjautu-jasensivulle

Kannen ja takakannen kuvat:
Virpi Aaltonen

Painopaikka:

PunaMusta, Tampere 2025

EMON MERKITSEMISVÄRIT

Parveilun mukana katoaa taivaan tuuliin mehiläisiä ja hunajasatoa, joten parveilun ehkäiseminen todellakin kannattaa. Parveilun hallinnasta puhutaan sivuilla 8–9.

Italialainen mehiläinen on suosituin mehiläisrotu niin Suomessa kuin maailmallakin. Kaija Tunkkari on kasvattanut italialaisia yli 30 vuotta. Hän kertoo sivuilla 14–17, mikä rodussa viehättää.

Varroaseminaari antoi uskoa siihen, että punkkia kestäviä mehiläisiä on mahdollista jalostaa myös Suomessa. Läs på svenska på sidorna 20–22 tai lue suomeksi sivuilta 22–23.

SISÄLTÖ

- 3 Yhdessä uusille poluille
- 4 Lennosta
- 5 Säiden armoilla
- 6 Aika antaa tilaa hunajalle ja tehdä uusia jaokkeita
- 6 Kuhnuritoukkia ei saa käyttää elintarvikkeena
- 8 Parveilun hallinta vaatii tarkkuutta ja oikeaa ajoitusta
- 9 Parven pyydystäminen vaihe vaiheelta
- 10 Uutta satoa odotellessa
- 12 Uudistuksia hunajanäytteiden tutkimuksiin
- 13 Liiton vaakapesät päivitettiin keväällä
- 14 Minun mehiläisrotuni: Ahkera ja lauhkea italialainen
- 17 Italialainen – keltainen maailmanvalloittaja
- 18 Havaintotarhaajien kokoontumisessa monipuolinen kattaus aiheita
- 19 Tumman mehiläisen suojelijat kokoontuivat Norjassa
- 20 Nu är det upp till bevis
- 23 Varroa kestävä mehiläinen – nyt!
- 24 Pölytyspesät pärjäivät hyvin mansikkatunneleissa
- 25 Kiinnostavatko tarhapaikat viljelysten laidalla?
- 26 Maailman mehiläispäivänä tutustuttiin syysrypsiin, mehiläispölytykseen ja tuholaisansoihin
- 26 Pölyttäjien oma päivä huomioitiin laajalti
- 27 Harvinaisia naapureita
- 28 Tervetuloa Sadonkorjuuseminaarini ja vuosikokoukseen Imatralle
- 28 Osallistu T-paitakilpailuun!
- 29 Onko sinun hunajasi tänä vuonna Suomen parasta?
- 30 Pölytyspalvelun potentiaali huoltovarmuudessa kiinnosti ministeriötä
- 30 Mehiläisluennolla sukellettiin viestinnän saloihin
- 31 Kauden kasviksia ja kalaa – kesäruokaa parhaimmillaan
- 32 Ilmoituksia

Havaintotarhaajien kokoontumisessa monipuolinen kattaus aiheita

Havaintotarhaajaseminaarissa käytiin läpi koko havainnointirepertoari: jalostusarvostelu, varroatarkkailu, vaakapesätarhaus ja kannattavuuslaskenta. Ja välissä tanssittiin.

Huhtikuun viimeisenä viikonloppuna saatiin havaintotarhaajia koolle Vääkseen yhteiseen vuosittaiseen seminaariin. Kokoontumispaikkana oli legendaarinen hotelli Tallukka, jossa iltaohjelmaksi oli Souvareiden tahdittama tanssi-ilta.

Vaikka seminaari jouduttiin järjestämään pikaisella aikataululla, paikalle pääsi yli 20 havaintotarhaajaa. Esillä kahden päivän seminaarissa olivat kaikki havaintotarhauksen osa-alueet eli jalostusarvostelu, varroatarkkailu, vaakapesätarhaus ja kannattavuuslaskenta.

Seminaarien vakivieras – varroa

Yksi seminaarin kiinnostavimmista esityksistä oli **Kati Tunkkarin** demonstraatio siitä, miten varroapunkin esiintymistä ja eri kehitysvaiheita etsitään peittosikiöistä. Tunkkari kertoi Jyväskylän yliopistoon tekeillä olevan pro gradu -työnsä tutkimusvaiheista. Käytännön varroatarkkailusta kertoi tarkemmin **Mikko Hilli**. Hän oli vertaillut erilaisten torjuntakäsittelyjen vaikutusta pesästä putoavien punkkien määrään. Myös **Pertti Harmaala** toi punkkiterveisiä aiemmin huhtikuussa pidetystä varroaseminaarista, jossa valotettiin varroatutkimuksen uusia vaiheita.

Maritta Martikkala kävi läpi jalostusarvioijien tehtäviä tarhalla. Mehiläisten jalostaminen ja sen seuranta on hidasta ja pitkäaikaista työtä, ja emojen arvioijien työpanos on siinä ensiarvoisen tärkeää.

Kuva vasemmassa: Seminaarissa päästiin testaamaan SML:n suunnittelemaa siirtolavaa ja sen tukevuutta. Myös lavan asettaminen maastoon esiteltiin. Keskellä: Virustestien tekemistä kokeiltiin käytännössä pesien pohjalta kerätyillä kuolleilla mehiläisillä. Oikealla: Esitelyssä olivat myös SML:n uudet pesävaat.

Puhetta pesävaakojen kehityksestä ja käytöstä

Seminaariin saatiin etäesityksenä kuulujuttuja myös maailmalta. **Christian Wolf** Saksasta kertoi pesävaakoja valmistavan yrityksensä syntyvaiheista. Yrityksen valmistamaan pesävaakaan päästiin tutustumaan paikan päällä, ja sen käyttöönotossa opastivat **Rami Heikkilä** ja **Jussi Taipale** omissa esityksissään. Vaakapesätarkkailun uudesta vaiheesta vuonna 2025 kertoi **Anneli Salonen**.

Mehiläistarhauksen kannattavuutta käsiteltiin kahdessa esityksessä. Luonnonvarakeskuksen (LUKE) **Arto Latukka** kertoi heidän ylläpitämästään maatalouden kannattavuuslaskennasta, ja **Hannu Luukinen** puolestaan omasta kokemuksestaan kannattavuustarkkailijana. LUKE antaa laskennassa mukana olleille kunniakirjoja ja mitaleja, joita jäädään odottamaan yli kymmenen vuotta laskennassa mukana olleille kannattavuuskirjanpitäjille.

Miten tarhaus sujui poikkeusoloissa?

MehiVarma-hankkeen projektipäällikkö **Anna-Maria Borshagovski** laitoi seminaarin osallistujat pohtimaan mehiläistarhausta poikkeustilanteiden, huoltovarmuuden ja pölytystarpeen näkökulmasta. Mehiläistarhausta vaanivat uhat saivat ryhmät hyvin mielteliäiksi, ja aiheesta syntyi vilkasta keskustelua. Myös mehiläisten talveuttamista hunajalla pohdittiin.

Seminaarin loppuun saatiin demonstraatio siitä, miten kuolleista mehiläisistä voidaan analysoida mahdollisten virusten esiintyminen pikatestin avulla. Testi toi mieleen parin vuoden takaiset koronatestaukset. Havaintotarhaajat saivat virustestejä myös mukaansa kokeiltavaksi. ●

TEKSTI JA KUVAT ANNELI SALONEN

Aika antaa tilaa hunajalle ja tehdä uusia jaokkeita

Tässä vaiheessa kesää hunajaa kannetaan yleensä pesiin mesimasut pullollaan. Siksi tilan antaminen on nyt tärkeimpiä hoitotoimia. Aika on otollinen myös jaokkeiden tekemiselle. Keväällä liittoon tuli soittoja mehiläistarhojen naapureilta, joita mehiläisten veden- ja medenhakureissut hämmensivät. Avoin yhteydenpito on hyvä keino pitää yllä naapurisopua.

Kevät ja alkukesä olivat kylmiä ja paikoin hyvin kuivia. Tällaiset sääolot lisäsivät mehiläisten aiheuttamia haittoja erityisesti asutusalueilla ja kaupungeissa. Suomen Mehiläishoitajain Liittoon tuli ilmoituksia muun muassa mehiläisistä, jotka hakivat vettä ravintolan terassin kukkapurkeista, etsivät mettä puutarhamyymälöiden kukista tai lämmittelivät auringonpaisteessa autojen päällä ja levittivät ulostetah- roja. Naapuriin ilmestyneet mehiläispesät herättivät myös huolta eri puolilla Suomea.

Kuhnuritoukkia ei saa käyttää elintarvikkeena

TARJA OLLIKKA

SML veti kuhnuritoukkia koskevan uusielintarvikehakemuksensa pois Euroopan komissiolta. Hakuprosessin jatkaminen olisi vaatinut kalliita eläinkokeita, eikä rahoituksen hankkimista niihin pidetty järkevänä. Hakemuksen vetäminen pois tarkoittaa, että kuhnuritoukkia ei saa enää käyttää elintarvikkeena.

Suomen Mehiläishoitajain Liitto teki uusielintarvikehakemuksen kuhnuritoukkien elintarvikekäytöstä joulukuussa 2018. Sen jälkeen hakemusta on täydennetty ja korjattu Euroopan Elintarvikevirastolta (EFSA) saatujen ohjeiden mukaisesti useita kertoja. Useita kymmeniä laboratorioanalyyseja on teetetty ja selvityksiä kirjoitettu.

Miten säilyttää naapurisopu?

- **Vesipiste mehiläisille:** Mehiläistarhaajan kannattaa tarjota mehiläisille mahdollisimman aikaisin keväällä oma vesipiste, jotta ne eivät hakeudu esimerkiksi naapurin lasten uima-altaaseen tai koirankoppiin etsimään vettä. Kun mehiläiset ovat mielestään hyvän juomapaikan löytäneet, ne käyvät samassa paikassa hyvin itsepäisesti. Vinkkejä houkuttelevan juomapaikan perustamiseen löydät Mehiläisestä 2/2022 sivuilta 52–53.
- **Tiedottaminen:** Ennen mehiläisten siirtämistä pihaan on hyvä keskustella asiasta naapureiden kanssa tai jakaa lyhyt tiedote naapuruston postilaatikoihin.
- **Mehiläisten luonne:** Taajamassa tarhattavien mehiläisten tulee olla rauhallisia. Siitä huolimatta on hyvä olla valmis siirtämään pesiä tarvittaessa, jotta naapurisopu säilyy.

Aika tehdä jaokkeita

Hunajasadon kerääminen on kiivaimmillaan lehden ilmestymisaikaan. Hunajaa voi kertyä pesiin nopeastikin, joten tilan lisääminen pesiin on tärkeää. Muutoin täyteen ahdettu pesä voi innostaa mehiläisiä parveilemaan.

Kesä-heinäkuun vaihde aina heinäkuun puoliväliin asti on myös otollista aikaa jaokkeiden tekemiselle. Munivia emoja on saatavilla, ja pesistä löytyy jaokkeisiin tarvittavaa materiaalia: sikiökakkuja, siitepölyä ja ruokaa. Alla on yksinkertainen ohje jaokkeen tekoon.

Jaokkeentekijän vinkkilista (Langstroth-laatikko):

1. Ota vahvasta pesästä 3–5 sikiökakkuja mehiläisineen ja aseta ne pesälaatikon keskelle.
2. Aseta siitepölykakat molemmin puolin sikiökakkuja. Ne löytyvät yleensä jaettavan pesän alimmasta laatikosta.
3. Lisää ruokakakat siitepölykakkujen viereen ja täytä reunat pohjukkeilla.
4. Voit vahvistaa jaoketta ravistelemalla laatikkoon lisää nuoria mehiläisiä.
5. Aseta uusi emo kalikassaan sikiökakkujen väliin.
6. Varmista, ettei jaettavan pesän alkuperäinen emo päädy jaokkeeseen. Hyvä tapa on laittaa emo emoklipsiin jaokkeen teon ajaksi.
7. Siirrä valmis jaoke omalle tarhapaikalleen ryöstön estämiseksi. Pie-nennä lentoaukko, jotta jaoke voi paremmin puolustautua mahdollisia ryöstäjiä vastaan. ●

TEKSTI JA KUVAT PERTTI HARMAALA

Postista juuri saapuneet mehiläisemot kannattaa asettaa hetkeksi kostutetun paperin päälle. Näin emo ja seuramehiläiset saavat hiukan vettä postikuljetuksen rasitusten jälkeen.

Emon asettaminen sikiökakkujen väliin.

Seuramehiläiset kannattaa poistaa emokalikasta, ja kalikka tulee muistaa avata. Jaokkeen mehiläiset vapauttavat emon muutamassa tunnissa poistamalla sokerimassan. Emon vapautuminen on kuitenkin hyvä varmistaa muutaman päivän kuluttua.

Syksyllä 2024 liitossa arvioitiin, että hakemuksessa on kaikki tarvittavat tiedot. Kävi kuitenkin ilmi, että kuhnuritoukissa saat- taan olla pieniä määriä niiden itsensä tuottamia sukupuolihormoneja, kuten testosteronia, estrogeenia ja estradiolia. Ne eivät ole sallittuja elintarvikkeissa edes pieninä pitoisuuksina.

SML:n edustajat ja EFSAssa hakemuksia käsittelevät henkilöt keskustelivat asiasta toukokuun alussa. Liiton hakemusta kuvattiin laajaksi ja paljon tietoa sisältäväksi. EFSAn työntekijät olivat keskustelleet omien asiantuntijoidensa kanssa hakemuksesta ja sukupuolihormoniasiaista. Vaikka suomalaisista kuhnuritoukista ei analyseissa löydetty lainkaan sukupuolihormoneja, kansainvälisissä tutkimusjulkaisuissa niistä löytyy mainintoja. Näihin tietoihin vedoten EFSA ilmoitti haluavansa, että kuhnuritoukista tehtäisiin vielä toksikologisia analyyseja, mikä tarkoittaisi useita erilaisia eläinkokeita. Kokeet ovat tavattoman kalliita, arviolta yli 100 000 €.

SML:llä ei ole resursseja tällaisten kokeiden teettämiseen.

Myöskään rahoituksen kerääminen tarkoitukseen ei tunnu järkevältä, koska kuhnuritoukkien tuotantomäärät ovat melko pieniä. Siksi ainoaksi mahdollisuudeksi jää vetää hakemus pois hakujärjestelmästä. Jos hakemus jätetään nykyisessä muodossaan, se saa todennäköisesti kielteisen päätöksen, mistä voisi olla tulevaisuudessa mainehaittaa kuhnuritoukkien käytölle tai hyödyntämiselle muulla tavalla. SML:n hakemusta varten teetetut analyysit ja selvitykset ovat kuitenkin käytettävissä, jos joku haluaa hakea lupaa kuhnuritoukkien elintarvikekäytölle tulevaisuudessa. EFSASTa kerrottiin, että eläinkokeille saattaa tulevaisuudessa olla huomattavasti edullisempia vaihtoehtoja.

SML on harmissaan hakuprosessin saamasta viime hetken käänteestä. Hakemuksen pois vetäminen tarkoittaa sitä, että kuhnuritoukkia ei saa enää myydä elintarvikekäyttöön Suomessa eikä koko EU-alueella. ●

TEKSTI ANNELI SALONEN

Parveilun hallinta vaatii tarkkuutta ja oikeaa ajoitusta

Parveilun hallinta on tärkeä mehiläishoitotaito. Kun ymmärtää parveilun syitä, osaa myös ehkäistä sitä. Tarhaajien on kuitenkin lisäksi hyvä hallita keinot pyydystä karannut parvi takaisin tarhalle. Parvivahinkoja kun sattuu kokeneillekin tarhaajille.

Suomen Mehiläishoitajain Liitto järjesti toukokuun 7. ja 8. päivänä webinaarit, joissa käsiteltiin mehiläisten parveilua – ilmiötä, joka on luonnollinen osa mehiläisyhteiskunnan lisääntymistä, mutta tuo haasteita mehiläistarhaajille. Parveilun hallinta vaatii osaamista, oikeaa ajoitusta ja joskus myös luovuutta, kuten webinaarien monet käytännön vinkit ja esimerkit osoittivat.

Ennen kuin mehiläispesiä opittiin jakamaan ja vaikuttamaan emojen kasvatukseen, mehiläisten ainoa lisääntymiskeino oli parveilu. Vain ne yhteiskunnat, jotka hallitsivat parveilun, selviytyivät. Alkuperäisroduilla ja vähemmän jalostetuilla mehiläiskannoilla parveilu onnistuu edelleenkin vallan mainiosti, eikä tällaisia mehiläisiä suositella aloittelijoiden ensimmäisiksi mehiläisiksi.

Luonnollista mehiläisille – tappiota tarhaajille

Arviolta 5–30 prosenttia pesistä parveilee kesän aikana. Ilman tarhaajan toimia yhdestä pesästä voi lähteä useampiakin parvia. Parveilussa osa mehiläisistä lähtee etsimään uutta kotia vanha kuningatar mukanaan. Tämä vähentää hunajantuotantoa ja saattaa johtaa villipesien syntymiseen esimerkiksi savupiippuihin. Suurin osa luontoon päätyneistä parvista kuolee viimeistään muutamassa vuodessa nälkään, tauteihin tai suojan puutteeseen. Luontoon päätyneet parvi onkin meidän leveysasteillamme mehiläisille käytännössä itsemurha.

Parveilun syyt ja ennusmerkit

Parveilun hallinta lähtee siitä, että tarhaaja ymmärtää, mitkä tekijät edistävät parveilua ja miten parveilunhalu pesissä näkyy. Tällöin parveilua pystyy myös tehokkaasti ehkäisemään.

Parveilua edistäviä tekijöitä:

- Pesän ahtaus
- Kuuma ja paahteinen sijainti
- Tekemisen puute
- Vanha emo
- Geneettiset tekijät
- Punkkiongelmät
- Nälkä

Parveilun merkkejä ahtaassa pesässä.

Merkkejä lähestyvistä parveilusta:

- Tilan puute
- Rakennetut emokennot
- Mehiläiset roikkuvat partana lentolaudalla
- Kennostojen rakentamisen loppuminen esimerkiksi kuhnurikakustossa
- Emon muninnan lakkaaminen

Keinoja parveilun ehkäisyyn ja hallintaan

- Lisää tilaa pesään.
- Anna mehiläisille rakennettavaksi pohjukkeita.
- Vaihda emot säännöllisesti nuorempiin.
- Valitse pesäpaikka, joka on osittain varjossa ja mesikasvien läheisyydessä.
- Hallitse varroatilannetta pesissäsi.
- Tee jaokkeita eli jaa pesä ennen kuin parveilu alkaa.
- Huomioitavaa: emon sulkeminen ylälaatikkoon sulkuristikon avulla ei välttämättä estä parveilua. Nuori, hoikka emo voi mahtua ristikon läpi tai vanha emo kuolla siitä läpi pyrkiessään. Emo voi myös löytää uuden reitin ulos pesästä.
- Jos emokennoja on paljon, tehokas keino on lentomehiläisten harhauttaminen.
- Myös parvien houkutuspesiä voi hyödyntää – karkuun pääsyt parvi saattaa hyväksyä pohjukkeilla varustetun pesälaatikon uudeksi kodikseen.

Ongelmalliset villipesät

Jos parvi pääsee karkaamaan, se asettuu yleensä hetkeksi lähelle pesää, usein puuhun noin kahden kolmen metrin korkeuteen. Tässä vaiheessa se on vielä helposti pelastettavissa.

Tilanne vaikeutuu merkittävästi, jos parvi ehtii asettua savupiippuun tai rakennuksen rakenteisiin. Tällöin pelastus vaatii erityisosaamista, kenties henkilönostimen, turvavaljaat ja joskus nuohoojan apua – eikä se välttämättä sittenkään selviydy

Peitettyjä emokennoja – tämä yhteiskunta on valmis parveilemaan.

Villipesä savupiipussa. Piippupesä voi olla jopa kolmen metrin korkuinen.

elinkelpoisena. Erityisen hankalissa tapauksissa voidaan joutua turvautumaan tuholiaistorjujan apuun.

Yksi vinkki savupiippuparvien häätöön on hyttyskierukka tai Thermacell, joka asetetaan nuohousluukusta piipun alapäähän. Mikäli tämä saadaan tehtyä riittävän ajoissa, kikka voi saada parven nousemaan ylös piipusta ja ulos.

Yhteistyö ja nopea toiminta ratkaisevat

Mitä nopeammin parveen reagoidaan, sitä helpompi se on saada talteen. Nopea toiminta säästää aikaa, rahaa ja vaivaa, ja talteen saatu parvi voi muodostaa elinvoimaisen yhteiskunnan.

Parvien talteenotto on mehiläistarhaajille yhteisvastaustuollista toimintaa. SML ylläpitää parvenpelastajakarttaa sekä parvipuhelinpäivystystä, joka tiedottaa parvista alueellisissa WhatsApp-ryhmissä. Liitolla on myös vakuutus parvenpelastajille. Vakuutuksen ehtona on, että pelastustöihin lähtemisestä on tiedotettu parvenpelastaja WhatsApp-ryhmässä. Laita siis ryhmään viesti, kun olet lähdössä parvea pelastamaan, vaikka parvi-ilmoitus olisi tullut muualta kuin parvipuhelimen kautta.

Mikäli et ole vielä mukana parvenpelastajissa, mutta haluaisit liittyä mukaan, ota yhteyttä **Anneli Saloseen**: anneli.salonen@hunaja.net tai 050 470 6411. ●

AUKEAMAN TEKSTIT JA KUVAT PERTTI HARMAALA

Parven pyydystämisen vaihe vaiheelta

Mehiläisparven kiinniottaminen on tärkeä taito mehiläistarhaajalle, sillä onnistuneesti talteen otettu parvi voidaan palauttaa toimivaksi yhteiskunnaksi. Se säästää sekä mehiläiset että hunajantuotannon.

Tässä vaiheittainen ohje parven kiinniottamiseen:

1. Tunnista parvi

Parvi on usein pallomainen kasa mehiläisiä puun oksalla, pensaan sisällä tai muussa suojaisessa paikassa – yleensä 1–5 metrin korkeudella. Parvi on tyypillisesti rauhallinen, koska se ei puolusta pesäpaikkaa kuten varsinainen pesä.

2. Apuvälineet mukaan

- Parvipesä tai laatikko, esimerkiksi pohjukkeilla varustettu pesälaatikko, pahvilaatikko, saavi tai vastaava
- Suojavaatteet
- Savutin tarvittaessa
- Vesi sumutinpullossa
- Oksaleikkuri tai vastaava, jos parvi on oksalla, joka pitää katkaista

3. Siirrä parvi laatikkoon

Tapa 1: Ravistus

- Aseta laatikko tai pesä suoraan parven alle.
- Ravista oksaa nopeasti ja voimakkaasti, jolloin mehiläiset putoavat laatikkoon.
- Sulje laatikko osittain ja jätä suuaukko auki, jotta loput mehiläiset seuraavat kuningatarta sisään.

Tapa 2: Leikkaus

- Jos parvi on ohuella oksalla, katkaise oksa varovasti ja laske se laatikkoon.

Tapa 3: Houkuttelu

- Jos parvi on hankalassa paikassa, voit yrittää houkutella sen pesään hunajakakuilla tai erityisesti avosikiökakulla. Mehiläiset tulevat usein hoitamaan avosikiöitä.
- Voit yrittää houkutella parvea myös tuoksuvilla houkutteilta, kuten sitruunamelissalla tai mehiläistarvikeliikkeissä myytävillä houkutusaineilla.

4. Anna mehiläisten asettua

- Odota 15–30 minuuttia. Jos kuningatar on laatikossa, muut mehiläiset seuraavat sinne.
- Kun valtaosa mehiläisistä on sisällä, sulje laatikko varovasti ja siirrä pesä uuteen paikkaan.

5. Asuta parvi uuteen pesään

- Siirrä parvi rauhalliseen, varjoisaan paikkaan.
- Parvi olisi hyvä asuttaa pohjukkeille.
- Lisää tarvittaessa ruokintaa (sokeriliuosta).
- Seuraa seuraavien viikkojen ajan pesän kehitystä, erityisesti emon munintaa ja rakennustyötä.

Vinkkejä ja varoituksia

- Älä yritä ottaa parvea kiinni ilman suoja-asua, vaikka parvi on yleensä rauhallinen.
- Parven kiinniotto on usein helpompaa iltaisin, kun mehiläiset ovat vähemmän aktiivisia.
- Älä yritä kiivetä korkealle ilman turvavälineitä. Käytä henkilönostinta, jos parvi on korkealla.
- Jos parvi on savupiipussa tai seinärakenteissa, ota tarvittaessa yhteys kokeneempaan tarhaajaan tai SML:n parvenpelastajiin.

Tämä parvi saatiin ulos piipusta hyttyskierukan avulla.

Uudistuksia hunajanäytteiden tutkimukseen

SML tutkitutti viime vuonna 174 hunajanäytettä, joista arvioitiin ensi kertaa kaikki hunajadirektiivin vaatimat arvot. Tulosten perusteella kotimainen hunaja on pääosin laadukasta. Tutkimuksen aistinvaraisen arvion perusteella tarhaajien tulisi kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota hunajan roskattomuuteen.

SML:n käyttämä hunaja-analyysipalvelu muuttui vuonna 2024. Analyysit tilattiin nyt ensi kertaa Saksasta QSI-yrityksen laboratorion kautta. Samalla pyydytetyt tutkimukset muutettiin hunajadirektiivin mukaisiksi, joten jatkossa hunajista analysoidaan invertaasientsyymien sijasta diastaasientsyymien määrää. Uusina analyysituloksina tilattiin näytteiden pH ja happamuus.

Viime vuonna analysoitiin 174 hunajanäytettä, joiden analyysitulokset ovat taulukossa 1. Tulokset olivat pääsääntöisesti hyviä ja raja-arvojen mukaisia. Muutamissa näytteissä jokin raja-arvo ylittyi, ja siitä huomautettiin tulosten palautteessa.

Huomattavan monessa näytteessä roskaa

Aistinvaraisessa arvioinnissa käymisestä ei annettu yhtään huomautusta. Sen

sijaan lähes 40 prosenttia sai huomautuksen siitä, että näytteessä oli roskaa. Tämä onkin yksi tärkeimmistä asioista, johon hunajan käsittelijän ja pakkaajan kannattaa kiinnittää huomiota. Oikea siivilöinti, seisotus, puhtaat pakkausastiat ja silmälasien käyttö tarvittaessa auttavat tässä jo pitkälle.

Siitepölyanalyysin yhteydessä laboratorio antaa kommentteja myös seuraavista asioista: sieni-itiöt, hiivapitoisuus, tärkkelysyyvät, muut kiinteät aineet, kasvialkuperä, maantieteellinen alkuperä, tuoksu, aromi, väri, koostumus sekä direktiivin mukaiset johtopäätelmät. Vuoden 2024 näytteistä yhdestä löytyi liian paljon tärkkelysyyviä, muutamassa oli huomautus liian suuresta kiinteiden aineiden määrästä ja pari oli määritetty taloushunajaksi. Näistä on keskusteltu tarhaajien kanssa, löydetty ratkaisut ja päätetty jatkotoimet.

Pakkausmerkintöjen puutteet kuntoon

Osa hunajanäytteistä tuli analyysiin myyntipakkauksessa. Harmillisen monesta pakkauksesta puuttui joko lähiosoite, erämerkintä tai molemmat – joistakin jopa varoitusmerkintä. Nämä kaikki ovat pakkausasetuksen mukaisia pakollisia pakkausmerkintöjä. Jos niistä on tullut huomautus, kannattaa hoitaa asia kuntoon.

Kaikki näytteet oli laboratoriossa määritetty suomalaisiksi. Muutama näyte oli saanut lajihunajamäärityksen siitepölykoostumuksen perusteella. Muutoin siitepölyanalyysien tulokset ovat hiukan vaikeaselkoisia ja niiden vertaaminen aikaisempien vuosien tuloksiin on monimutkaista. Koska osa pohjoisten kasvien siitepölyistä saattaa olla analyysija tekeville tuntemattomia, joihinkin näytteisiin oli annettu melko erikoisia kasviehdoituksia, kuten esimerkiksi palmu. Näistä epätavallisista löydöksistä jatkamme neuvottelua laboratorion kanssa ja pyrimme lähettämään heille näytteitä Suomen kasvien siitepölyistä tunnistusvirheiden vähentämiseksi. ●

TEKSTI ANNELI SALONEN

Taulukko 1. Vuoden 2024 hunajanäytteiden analyysituloksia

Analyysi	Keskiarvo	Vaihteluväli	Direktiivin ohjearvo
Kosteus %	16,8	14,6–20,2	alle 20 %
HMF mg/kg	4,3	0,5–44,4	alle 40 mg/kg
Diastaasi, Schade-asteikko	23,8	7,6–50	vähintään 8
pH	4,1	3,7–5,3	-
Vapaa happo milliekvivalenttia/kg	17,5	4–35	alle 50
Sähkönjohtokyky mS/cm	0,4	0,13–1,25	Kukkaishunaja alle 0,8 Mesikastehunaja yli 0,8

Liiton vaakapesät päivitettiin keväällä

SML on hankkinut verkostoaan varten uusia pesävaakoja ja uudistanut vanhoja. Tänä kesänä verkostoon kuuluu 36 vaakaa, joista tiedot siirtyvät suoraan verkkoon. Sen lisäksi verkostossa on edelleen mukana tarhaajia omilla vaaillaan.

Liitto alkoi pari vuotta sitten etsiä sopivaa vaakapesäjärjestelmää, jossa tieto siirtyisi automaattisesti vaa'asta verkkosivuille. Asiasta keskusteltiin Tanskan mehiläishoitajien liiton kanssa, koska he olivat kokeilleet useita vaakamalleja ja järjestelmiä. Tanskalaiset olivat päätyneet saksalaisen Wolf Waagen -yrityksen vaakoihin ja nettijärjestelmään ja olivat tyytyväisiä valintaansa. Heidän kokemustensa perusteella myös SML halusi valita ulkopuolisen tahon ylläpitämän järjestelmän. Oman järjestelmän suunnittelu, toteutus ja ylläpito olisivat tulleet hyvin kalliiksi. Kesällä 2023 liitossa kokeiltiin usean eri valmistajan vaakoa, ja vertailuissa Wolf Waagenin vaakaa todettiin kestäväksi ja helpoksi käyttää.

Vanhat vaa'at muokattiin järjestelmään sopiviksi

Viime vuonna kokeilussa oli kymmenen Wolf Waagenin vaakaa. Projektityöntekijä Jussi Taipale perehtyi vaakojen toimintaan, teki ohjeistuksen niiden käytöstä ja käänsi ohjemateriaalia suomeksi. Yritys pystyy muokkaamaan myös muista sähköisistä vaa'oista omaan järjestelmäänsä sopivia, ja niin SML:n kolmisenkymmentä vanhaa vaakaa lähetettiin Saksaan muokattavaksi. Toukokuussa 2025 tämä urakka oli valmis, ja tänä kesänä havaintotarhaajilla on käytössään yhteensä 36 Wolf Waagenin uutta tai liiton vanhoista vaa'oista muokattua vaakaa. Uusia vaakoa hankitaan ensi vuonna mahdollisuuksien mukaan.

Käytössä toistaiseksi kaksi vaakapesäsiivustoa

Vaakapesäverkoston vaa'at on pyritty sijoittamaan mahdollisimman tasaisesti eri puolille Suomea. Uusien ja uusittujen vaakojen lähettämät tiedot löytyvät kartalta, jonne pääsee SML:n tutun vaakapesa.fi-sivuston kautta. Myös aikaisempi kartta on edelleen toiminnassa ja sinne toimittaa tietoja omista vaa'oistaan edelleen ainakin 14 mehiläistarhaajaa.

Vaakapesäverkostossa on ollut koko sen toiminnan ajan mukana sekä SML:n vaakoa käyttäviä että omia vaakojaan hyödyntäviä tarhaajia. Ensi vuonna omia vaakojaan käyttävien tarhaajien kanssa neuvotellaan mahdollisuudesta siirtä uuteen järjestelmään.

Mikäli jollakulla tarhaajalla on jo nyt käytössä oma Wolf Waagenin pesävaaka, sen voi liittää suoraan samalle kartalle SML:n vaakojen kanssa. Jos haluat tehdä näin, ole yhteydessä SML:n tutkimusasiantuntija Anneli Saloseen: anneli.salonen@hunaja.net.

SML kiittää kaikkia vaakapesätarhouksessa mukana olleita ja olevia mehiläistarhaajia. Toivomme, että mahdollisimman moni jatkaa toimintaa kanssamme myös tulevaisuudessa.

Uusien vaakojen ja järjestelmän etuja

- Vaa'oissa ei ole ulkoista akkua, ja akun lataus onnistuu helposti kaapelin avulla.
- SIM-kortit ovat jatkuvasti voimassa, eikä niitä tarvitse ladata. SIM-kortti valitsee alueella parhaiten toimivan kentän eikä ole sidoksissa operaattoriin.
- Akun lataus ja verkon voimakkuus näkyvät nettisivuilta.
- Vaa'at siirtävät tiedon suoraan nettiin, joten tiedot ovat ajan tasalla koko ajan.
- Vaaka voi lähettää tekstiviestin, jos pesällä tapahtuu jotain odottamatonta.
- Vuosikustannukset ovat alhaisempia kuin aikaisemmassa järjestelmässä.

TEKSTI ANNELI SALONEN, KUVAT JUSSI TAIPALE

Vaakapesa.fi-sivuilta pääsee tarkastelemaan sekä liiton uusien vaakojen että tarhaajien omien vaakojen tietoja.

Uusien ja uusittujen vaakojen tiedot päivittyvät automaattisesti verkkoon kolmesti vuorokaudessa. Viidessä vaa'assa on mukana myös sääasema.

Pölytyspesät pärjäivät hyvin mansikkatunneleissa

Anne Takasen opinnäytetyössä selvisi, että mehiläisyhteiskunnat pärjäävät hyvin mansikkatilan kausitunneleissa. Tehdyissä pölytyskokeissa paras paikka pölytyspesälle oli keskellä tunnelia, lentoaukko keskipäivän auringon suuntaan.

Anne Takanen selvitti Hämeen ammattikorkeakouluun tekemässään opinnäytetyössä, miten mansikanpölytys onnistuu kasvutunnelissa tarhamehiläisten avulla. Työtä varten tehdyissä pölytyskokeissa verrattiin mehiläisyhteiskuntien sijoituspaikkojen vaikutusta pölytyksen onnistumiseen sekä seurattiin mehiläisten vointia ja pesien kehittymistä osittain suljetussa tilassa.

Kokeessa mehiläispesä sijoitettiin eri tavoin kolmeen eri kausitunneliin. Mehiläispesän paikka oli joko 92 metriä pitkän tunnelin keskellä (P1), tunnelin päässä (P2) tai tunnelin suuaukon vieressä sen ulkopuolella (P3). Pölyttäjien määrä kasvustoilla laskettiin viiden päivän aikana. Mansikkasadon määrä mitattiin ja laatu arvioitiin. Tuloksia verrattiin lisäksi avomaalta saatuihin tuloksiin.

Lentoaukko kannattaa suunnata keskipäivän aurinkoon

Pölytyskokeessa ei saatu selkeää näyttöä siitä, mikä on mehiläispesälle paras sijoituspaikka tunnelissa. Voitiin kuitenkin todeta, että yhteiskunta toimi ja kehittyi hyvin, kun se oli sijoitettu keskelle tunnelia lentoaukko keskipäivän auringon suuntaan (P1). Pölytys onnistui sadon perusteella tasaisesti koko tunnelin alalla.

Myös tunnelin ulkopuolelle sijoitettu pesä toimi hyvin (P3). Pölyttäminen ei kuitenkaan onnistu ulkopuolella olevasta pesästä, mikäli sää on kylmä ja tunnelin ovet on pidettävä kiinni. Samoin kova sade ja tuuli voivat haitata pesän lentoa, vaikka lämmin tunneli on lähellä pesän lentoaukkoa.

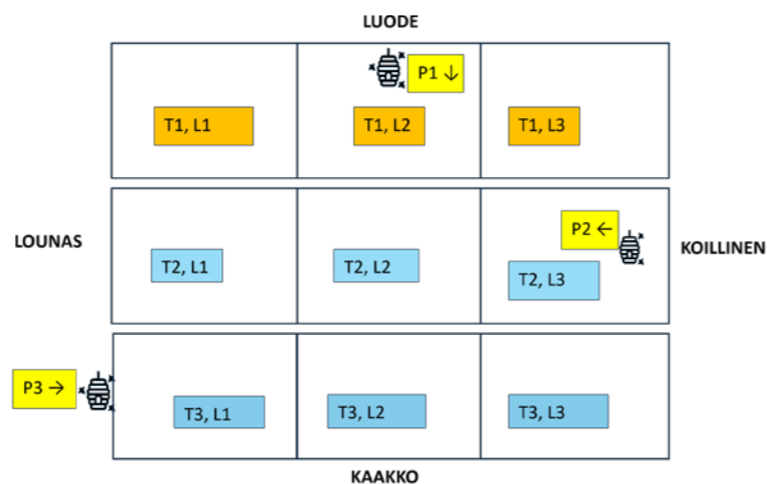
Mehiläisyhteiskunnan sijoittaminen tunnelin pätyyn (P2) voi tuottaa hyvän pölytystuloksen, mikäli lentoaukko on keskipäivän aurinkoa kohti. Sen sijaan ilta-aurinkoon suunnattu lentoaukko ei toiminut kovin hyvin.

Mehiläisten vointia tarkkailtava riittävän usein

Vaikka monet ulkoiset tekijät vaikuttivat pölytyskokeen onnistumiseen, kokeessa saatiin kuitenkin selviä tuloksia. Mehiläisyhteiskunnilla ei ollut ongelmia selviytyä tunnelin sisällä. Lyhyen kukintajakson takia pölytykseen käytettiin vain yhtä yhteiskuntaa tunnelia kohden eikä pesiä avattu kokeen aikana. Mansikan normaalipituisen kukintajakson aikana pesä täytyy avata ja tarkistaa mehiläisten vointi, sikiöinti, ravinnon määrä, lisätilan tarve ja parveilukuume. Joskus voi olla tarpeen vaihtaa tilalle toinen pesä, jos mehiläiset näyttävät kärsivän rajoitetusta lentotilasta.

Tässä kokeessa mehiläisillä oli mahdollisuus hakea ravintoa ja vettä tunnelin ulkopuolelta. Mikäli sitä mahdollisuutta ei ole, pitää huolehtia myös riittävästä ravinnon ja veden saannista tunnelin sisällä. Kasvutunnelin sisälle sijoitettuna parhaiten toimi pesä, joka oli tunnelin keskivaiheilla lentoaukko kasvuston ja keskipäivän auringon suuntaan.

LISÄTIETOA: Anne Takasen opinnäytetyö *Mansikan mehiläispölytys kausitunnelissa: käytännön pölytyskoe monivuotisella mansikalla* on luettavissa Theseus-tietokannassa.

Mehiläisyhteiskuntien sijoittelu koetunneleihin. Keltaisella pohjalla oleva nuoli osoittaa pesän lentosuuntaa.

Pölytyspalvelu vaatii huolellista suunnittelua

Pölytyspalvelu kasvutunnelissa kannattaa suunnitella tarkasti. Pölytyspalvelua tarjottaessa pesät tulee valita huolella, mahdollisesti jo edeltävänä syksynä.

Mikäli mehiläisten on tarkoitus levittää kasvustoon biologista kasvinsuojelua, pesälaatikon ja pesän pohjan etureunojen tulee olla kohdakkain siten, että siihen voidaan kiinnittää Vekotin ilman rakenteisiin jääviä mehiläisen mentäviä aukkoja. Pölytyspalvelun tarjoajan kannattaa hankkia kasvinsuojelututkinto, sillä myös biologisen kasvinsuojeluaineen levittäminen vaatii tutkinnon. Viljelijällä ei välttämättä ole taitoa, resursseja tai halua mehiläisten käsittelyyn. Mikäli tilalla suoritetaan kasvinsuojeluainekäsittelyä, ne on suoritettava siten, ettei niistä koidu haittaa mehiläisille.

Pölytyspalvelusta on hyvä tehdä kirjallinen sopimus, josta ilmenee sekä palvelun tarjoajan että viljelijän vastuut ja velvoitteet. Kasvihuoneissa ja kasvutunneleissa tehtävä pölytyspalvelu teettää mehiläistarhaajalle runsaasti työtä, eikä pölytyspesistä saa välttämättä lainkaan hunajasatoa. Viljelykasvin sadontuotolle onnistunut pölytys on kuitenkin välttämätöntä. Hyvällä yhteistyöllä ja pölytyspalvelusta maksettavalla riittävällä korvauksella voidaan yhdessä olla turvaamassa kotimaista ruuan tuotantoa kotimaisten pölyttäjien avulla. ●

TEKSTI ANNE TAKANEN JA ANNELI SALONEN, KUVA ANNE TAKANEN

Kiinnostavatko tarhapaikat viljelysten laidalla?

SML keräsi viime kesänä karttapalveluun ilmoituksia pölytystä toivovilta viljelijöiltä. Mehiläistarhaajat eivät kuitenkaan tarttuneet tarhapaikkamahdollisuuksiin. Voisiko tänä kesänä olla toisin?

SML avasi vuosi sitten uuden karttapalvelun, johon viljelijät voivat ilmoittaa pölytystä kaipaavia viljelmiä tai esimerkiksi pölyttäjien ravintokasveja kasvavia kesantoaloja. Apuna kartasta tiedottamisessa oli Jyväskylän ammattikorkeakoulun agrologiopiskelija **Tuula Ranta**. Hän otti yhteyttä lukuisiin maatalousviranomaisiin ja MTK:n yhdistyksiin ja lähetti heille tietoja uudesta palvelusta.

Koska kartta saatiin toimimaan vasta toukokuussa ja siitä lähetettiin tietoa viljelijöille vasta kesäkuun alussa, kartalle saatiin näkyviin vain kolmentoista viljelijän ilmoitukset. Mielenkiinnolla jäätin odottamaan, saadaanko heidän ilmoittamilleen viljelmille mehiläisiä pölytystyöhön.

Syksyllä Tuula Ranta oli yhteydessä tietonsa ilmoittaneisiin viljelijöihin. Oli suuri pettymys kuulla, että yksikään viljelijä ei ollut saanut yhteydenottoa mehiläistarhaajilta. Eräs viljelijöistä oli yrittänyt löytää viljelmälleen mehiläisiä myös muilla yhteydenotoilla, mutta huonolla menestyksellä.

Viljelijöiden ja mehiläistarhaajien kohtaamisia eri foorumeilla pitäisi lisätä. Viljelijät eivät tiedä, mistä mehiläistarhaajia löytyy ja mehiläistarhaajat ovat arkoja kyselemään tarhapaikoista suoraan viljelijöiltä. Viime vuonna aloitettu karttapalvelu on yksi askel sujuvamman yhteistyön suuntaan, mutta paljon lisätyötä vaaditaan palvelusta tiedottamisessa, jotta sille saadaan edes vähän tunnettuutta molemmissa toimijaryhmissä.

MehiVarma-hanke suunnittelee myös tällaisia yhteistyöryhmiä. Toivottavasti sen avulla löydetään hyviä tapoja, joilla viljelijät löytävät mehiläisyhteiskuntia pelloilleen ja mehiläistarhaajat hyviä mesilaitumia mehiläisilleen.

Mehiläistarhaajien kannattaa muistaa myös yhteistyö pölytyspalvelussa: pellon laidalla voi hyvin olla töissä useammankin tarhaajan pesiä.

SML pyytää kaikkia mehiläistarhaajia tutustumaan karttaan ja tutkimaan, löytyisikö siltä tarhapaikkaa omille tai tuttavatarhaajan mehiläisille. Toivottavasti tänä kesänä viljelijät saavat yhteydenottoja kartalle laittamiensa tietojen kautta.

Viljelmien ilmoittamiseen tarkoitettu kartta löytyy osoitteesta: hunaja.net/polytys/viljelijalle/viljelijatkartalla/ ●

TEKSTI ANNELI SALONEN
KUVA TARJA OLLIKKA

Tervetuloa

Sadonkorjuuseminaariin ja liiton vuosikokoukseen Imatralla

Kutsumme mehiläistarhaajat Sadonkorjuuseminaariin ja vuosikokoukseen Imatralla lokakuun viimeisenä viikonloppuna. Vuosikokouksessa 26.10. käsitellään liiton sääntöjen 8. §:n mukaiset asiat.

Sadonkorjuuseminaari ja SML:n vuosikokous järjestetään Holiday Club Saimaan Rauhassa osoitteessa Rauhanrinne 1, 55320 Rauha. Saimaan Rauhan kylpylähotelli sijaitsee kuu- den kilometrin päässä Imatran keskustasta.

Sadonkorjuuseminaari pidetään lauantaina 25.10., ja sen ohjelmasta tiedotamme alkusyksystä hunaja.net-sivuilla ja tarhaaja-tiedotteessa sekä seuraavassa Mehiläinen-lehdessä.

VUOSIKOKOUKSEN 26.10. OHJELMA:

8.45–9.00	Valtakirjojen tarkistus
9.00–10.30	Ajankohtaisia asioita
10.30–11.30	Vuosikokouksen avaus, puheenjohtaja Rami Heikkilä
11.30–12.30	Lounas
12.30–13.45	Vuosikokous jatkuu
13.45–14.00	Kahvitauko
14.00–15.00	Vuosikokous jatkuu ja arvioitu päätösaika

Hinnat ja ilmoittautuminen

Tilaisuuksiin ja ruokailuihin tulee ilmoittautua sitovasti viimeistään 7.10.2025 SML:n nettisivuille päivitettävällä lomakkeella. Lauantain Sadonkorjuuseminaarin ohjelma ja iltapäiväkahvit ovat maksuttomia, mutta 16,80 euroa maksava lounas on omakustanteinen. Lisäksi lauantaina on mahdollista osallistua yhteiselle päivälliselle klo 19.00 alkaen. Päivällisen hinta on 40 euroa. Ruokailut maksetaan paikan päällä.

Sunnuntain kokouspaketti maksaa 49 €/henkilö. Paketti sisältää lounaan noutopöydästä, iltapäiväkahvin tai -teen sekä makean kahvileivän. Kokouspaketti laskutetaan paikallisyhdistyksiltä ilmoittautumisten mukaan.

Osallistuja varaa tarvitessaan itse majoituksensa hotellista. Hinnat ovat 1 hh 109 € ja 2 hh 139 € / huone. Majoitus sisältää aamupalan ja pääsyn kylpylään. Varaus tulee tehdä 7.10. mennessä kampanjakoodilla HUNAJAINEN2025.

Ammattitarhaajat tapaavat Imatralla

Sadonkorjuuseminaari- ja vuosikokousviikonloppuun yhteydessä järjestetään myös ammattitarhaajien tapaaminen. Ammattitarhaajat kokoontuvat Imatralla Holiday Club Saimaan Rauhaan jo perjantaina 24.10. kello 18.00–21.00. Tilaisuudessa tarjotaan kahvit ja makea kahvileipä. Mikäli kokoontumisen päälle haluaa illallista tai iltapalaa, hotellissa on useita ravintoloita, joissa voi käydä omakustanteisesti täyttämässä vatsansa.

Mehiläisluennolla sukeltettiin viestinnän saloihin

Liiton jokakevällisellä nuorten mehiläisluennolla syvennyttiin tällä kertaa mehiläisten viestinnän kiehtovaan maailmaan. Kuulijoina olivat Otaniemen lukion mehiläisbiologian kurssilaiset.

Suomen Mehiläishoitajain Liitto järjesti vuosittaisen lukiolaisille suunnatun mehiläisluentonsa 5. toukokuuta Espoon Otaniemen lukiossa. Luennon piti pitkän linjan mehiläisalan kouluttaja Lauri Ruottinen, ja sen teemana oli mehiläisten viestintä. Opiskelijat saivat kuulla mehiläistanssista, jonka avulla mehiläiset viestivät toisilleen ravinnon sijainnista tai parveilun aikana uudesta pesäpaikasta. Lisäksi käsiteltiin feromoneja, kuten kuningattaren erittämiä viestiaineita, joilla se kertoo pesässä kaiken olevan hyvin. Erityistä kiinnostusta herättivät mehiläisen pisto ja siihen liittyvät myrkyt viestintäferomonit – sekä tietenkin kysymys siitä, kuinka paljon pisto oikeastaan sattuu.

Opiskelijoille luento oli osa biologian opettaja Maija Flinkmanin kehittämää ja vetämää mehiläisbiologian kurssia. Pitkään mehiläistarhausta harrastanut Flinkman on pitänyt mehiläisiin

keskittyvää valinnaiskursssia jo vuosia, ja se on sytyttänyt monen nuoren kiinnostuksen mehiläisiin. Kurssin opiskelijat ovat kevään aikana perehtyneet mehiläisten elämään teorian kautta, ja kesän ja syksyn mittaan he pääsevät soveltamaan oppimaansa käytännössä: hoitamaan koulun omia pesiä ja lintoamaan ja pakkaamaan hunajaa. Ehkäpä tästäkin ryhmästä saamme yhden tai useamman uuden mehiläistarhaajan. Kiinnostusta tuntui ainakin riittävän, ja moni jäi vielä luennon jälkeen keskustelemaan sen aiheista.

TEKSTI JA KUVA SANNA KÄNGSEP

